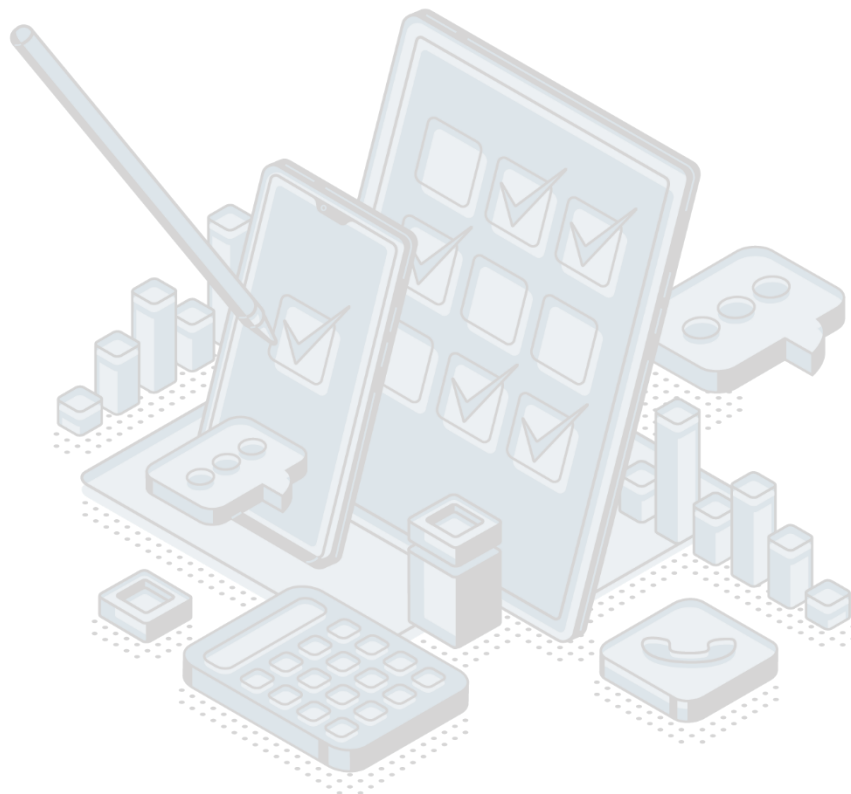

IZVJEŠTAJ O KVALITETU

Indeks prometa u trgovini na malo 2023

Odgovorno lice: Milena JOLIĆ

Naziv odsjeka: Odsjek statistike kratkoročnih indikatora

Sadržaj:

1. Uvod - Osnovne informacije o istraživanju	3
1.1 Svrha, cilj i predmet istraživanja	3
1.2 Pravni osnov	3
1.3 Statističke jedinice	3
1.4 Pokrivenost i obuhvat istraživanja	3
1.4.1 Sektori	3
1.4.2 Statistička populacija	3
1.5 Referentna geografska oblast	3
1.6 Koncepti i definicije	4
1.7 Klasifikacije	4
1.8 Frekvencija prikupljanja podataka	4
1.9 Dinamika objavljivanja podataka	4
1.10 Metodologija	4
1.11 Bazni period	4
1.12 Jedinica mjere	4
1.13 Izvor podataka	4
1.14 Metod prikupljanja podataka	4
2. Relevantnost - Korisnici podataka	5
2.1 Potrebe korisnika	5
2.2 Zadovoljstvo korisnika	5
3. Tačnost i pouzdanost	5
3.1 Tačnost - Opšta ocjena	5
3.2 Uzoračka greška	5
3.3 Neuzoračka greška	5
3.3.1 Greška obuhvata	6
Indikator greške obuhvata	6
3.3.2 Greška mjerenja	6
3.3.3 Greška neodaziva	6
Stopa neodaziva jedinica	6
Stopa neodaziva na temu	6
3.3.4 Greška u obradi podataka	6
Stopa imputacije	6
3.4 Sezonska prilagođavanja	6
3.5 Revizija podataka	7
3.5.1 Politika revizije podataka	7
3.5.2 Praksa revizije podataka	7
3.5.3 Prosječna veličina revizije podataka	7
4. Pravovremenost i tačnost objave podataka	7
4.1 Pravovremenost	7
Vremenski jaz objave preliminarnih podataka	7
Vremenski jaz objave konačnih podataka	7
4.2 Tačnost objave podataka	8
5. Dostupnost i jasnoća	8
5.1 Kalendar objave podataka	8
5.2 Pristup Kalendaru objave podataka	8
5.3 Saopštenja	8
5.4 Publikacije	8
5.5 Online baza podataka	8
5.6 Dostupnost mikro podacima	8
5.7 Popunjenost metadata	9
6. Uporedivost	9
6.1 Prostorna uporedivost	9
6.2 Vremenska uporedivost	9
Indikator za uporedivost u vremenu	9

1. Uvod - Osnovne informacije o istraživanju

1.1 Svrha, cilj i predmet istraživanja

Cilj istraživanja je prikupljanje podataka neophodnih za obračun indeksa ukupnog prometa trgovine na malo u Crnoj Gori. Dobijeni podaci se koriste za praćenje obima i dinamike kretanja prometa, analizu obima i promjena u strukturi lične potrošnje, analizu sezonskih karakteristika potrošnje i sagledavanje ukupnih ekonomskih kretanja.

1.2 Pravni osnov

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike (Sl.list Crne Gore br. 18/12 i 47/19) definisane su odredbe za prikupljanje, obradu i diseminaciju podataka. Zakon pruža Upravi za statistiku pravno ovlašćenje da prikuplja i pristupa podacima potrebnim za sprovođenje Programa i Godišnjeg plana. Zakon daje prioritet upotrebi administrativnih podataka, kao i pravo pristupa individualnim podacima koji su rezultat istraživanja ostalih proizvođača zvanične statistike. Kao dopuna zakonskim odredbama, Uprava za statistiku je potpisala više memoranduma o saradnji sa imaocima administrativnih podataka.

EU regulative kojima se definiše ova oblast statistike:

- 1) REGULATION (EU) 2019/2152 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 27 November 2019 on European business statistics.
- 2) COMMISSION IMPLEMENTING REGULATION (EU) 2020/1197 of 30 July 2020 laying down technical specifications and arrangements pursuant to Regulation (EU) 2019/2152 of the European Parliament and the Council on European business statistics.

1.3 Statističke jedinice

Jedinice statističkog posmatranja za koje se proizvode podaci su preduzeća koja su u Statističkom biznis registru razvrstana u oblasti 47 NACE Rev2.

1.4 Pokrivenost i obuhvat istraživanja

1.4.1 Sektori

Jedinice posmatranja su sva preduzeća (privredna društva) čija je osnovna djelatnost trgovina i koja su u Statističkom biznis registru razvrstana u oblasti 47 NACE Rev2.

1.4.2 Statistička populacija

Jedinice posmatranja su sva privredna društva u Crnoj Gori koja su predala PDV prijavu Upravi prihoda i carina Crne Gore i koja su u statističkom biznis registru razvrstana u oblasti 47 klasifikacije djelatnosti NACE Rev2.

1.5 Referentna geografska oblast

Podaci se odnose na čitavu teritoriju Crne Gore.

1.6 Koncepti i definicije

Indeksi prometa u trgovini na malo u tekućim cijenama pokazuju dinamiku vrijednosti prometa u trgovini na malo u posmatranom periodu. Indeksi prometa u trgovini na malo u stalnim cijenama pokazuju dinamiku obima prometa u trgovini na malo u posmatranom periodu. Promet robe bez PDV-a - vrijednost ukupnog prometa koji je preduzeće ostvarilo u toku izvještajnog mjeseca na teritoriji Crne Gore i iskazuje se u eurima. Ova varijabla obuhvata ukupan promet koji je preduzeće ostvarilo, bez obzira da li je ostvaren u trgovini na malo ili u nekoj drugoj djelatnosti. Definicije varijabli istraživanja trgovine na malo su u skladu sa ESS standardima.

1.7 Klasifikacije

- ✚ Klasifikacija individualne potrošnje prema namjeni - COICOP
- ✚ Statistička klasifikacija ekonomskih djelatnosti u Evropskoj uniji - NACE Rev. 2

1.8 Frekvencija prikupljanja podataka

Mjesečno.

1.9 Dinamika objavljivanja podataka

Podaci se objavljuju mjesečno u mjesečnom statističkom pregledu i kvartalno u saopštenju, u skladu sa kalendarom objavljivanja statističkih podataka.

1.10 Metodologija

Metodološka objašnjenja istraživanja indeks prometa u trgovini na malo dostupna su na linku: [Metodologija](#)

1.11 Bazni period

Za baznu godinu se uzima prethodna godina. Za podatke koji se transmituju Eurostatu, bazna godina je 2015.

1.12 Jedinica mjere

Podaci dobijeni ovim istraživanjem izraženi su procentima.

1.13 Izvor podataka

Izvor podataka je administrativni. Uprava prihoda i carina dostavlja podatke iz PDV prijava 25. u mjesecu za prethodni mjesec.

1.14 Metod prikupljanja podataka

Uprava prihoda i carina dostavlja bazu podataka putem maila i putem pošte (CD).

2. Relevantnost - Korisnici podataka

2.1 Potrebe korisnika

Međunarodni korisnici:

- ✚ Eurostat;
- ✚ Svjetska banka;
- ✚ UN organizacije;
- ✚ Međunarodni monetarni fond.

Nacionalni korisnici:

- ✚ Ministarstva i drugi organi javne uprave;
- ✚ Lokalne samouprave i drugi organi lokalne uprave;
- ✚ Centralna banka;
- ✚ Nevladine organizacije;
- ✚ Studenti;
- ✚ Istraživači;
- ✚ Mediji.

2.2 Zadovoljstvo korisnika

Uprava za statistiku je usvojila Strategiju upravljanja kvalitetom, Vodič za implementaciju Strategije upravljanja kvalitetom, kao i Implementacioni plan za sprovođenje politike kvaliteta. U cilju mjerenja stepena do kojeg ispunjava svoje obaveze prema korisnicima i u sklopu nove politike kvaliteta, Uprava za statistiku je sprovela istraživanje o zadovoljstvu korisnika. Rezultati istraživanja dostupni su na web stranici Uprave za statistiku, link: [Izveštaj o zadovoljstvu korisnika](#)

3. Tačnost i pouzdanost

3.1 Tačnost - Opšta ocjena

Istraživanje Indeks prometa u trgovini na malo zasnovano je na administrativnom izvoru podataka pa se eventualne greške prilikom obrade mogu odnositi samo na neuzoračke greške.

3.2 Uzoračka greška

Nije relevantno.

3.3 Neuzoračka greška

Postoje četiri vrste neuzoračkih grešaka:

- 1) Greške obuhvata - greške koje se javljaju između ciljne populacije i okvira uzorka;
- 2) Greške mjerenja - greške koje se javljaju u vrijeme prikupljanja podataka. Izvor ovih grešaka može biti informacioni sistem, anketar ili način prikupljanja podataka;
- 3) Greške pri obradi - greške koje su nastale nakon prikupljanja podataka,
- 4) Greške neodaziva - greške koje su nastale usled ne dobijanja željenih informacija od izvještajne jedinice.

3.3.1 Greška obuhvata

Greške obuhvata mogu biti greške:

- 1) prekomjernog obuhvata;
- 2) nedovoljnog obuhvata.

Indikator greške obuhvata

Prekomjerni obuhvat predstavlja udio jedinica iz okvira uzorka koje ne pripadaju ciljnoj populaciji (npr. preduzeća registrovana u oblasti 47 NACE Rev2, a ne bave se tom djelatnošću što znači da nisu trebala da se nađu u okviru za istraživanje).

Nedovoljni obuhvat je problem koji nastaje zbog nedovoljne pokrivenosti, odnosno neažuriranja okvira koji služi za izbor uzorka (npr. neobuhvatanje preduzeća koja su se u toku posmatrane godine registrovala u oblasti 47 NACE Rev2.)

3.3.2 Greška mjerenja

Nije relevantno.

3.3.3 Greška neodaziva

Mogu biti dva glavna tipa greške neodaziva:

- 1) neodaziv jedinice - odsustvo informacije cijele uzoračke jedinice (preduzeće nije predalo PDV prijavu) i
- 2) neodaziv na stavku – preduzeće predalo PDV prijavu ali sa nepotpunim podacima.

Stopa neodaziva jedinica

Nije dostupno.

Stopa neodaziva na temu

Nije dostupno.

3.3.4 Greška u obradi podataka

Nije relevantno.

Stopa imputacije

Nije dostupno.

3.4 Sezonska prilagođavanja

Eurostatu se šalju kalendarski i sezonski prilagođeni podaci u redovnoj dinamici.

3.5 Revizija podataka

3.5.1 Politika revizije podataka

Uprava za statistiku je usvojila politiku revizije i ista je dostupna na web sajtu: [Politika revizije](#)

3.5.2 Praksa revizije podataka

Revizija podataka se vrši svakog mjeseca. Sa bazom podataka za tekući mjesec, Uprava prihoda i carina dostavlja i bazu konačnih (dopunjenih) podataka za prethodni mjesec na osnovu kojih se vrši ponovna obrada prethodnog mjeseca i eventualna revizija podataka.

3.5.3 Prosječna veličina revizije podataka

Nije dostupno.

4. Pravovremenost i tačnost objave podataka

4.1 Pravovremenost

Preliminarni podaci se objavljuju 30 dana nakon završenog referentnog perioda. Konačni podaci se objavljuju 60 dana nakon završenog referentnog perioda.

Pravovremenost konačnih podataka: T+30 dana nakon završenog referentnog perioda.

Vremenski jaz objave preliminarnih podataka

Indikator pravovremenosti objave preliminarnih podataka predstavlja vrijeme između datuma posljednjeg dana referentnog perioda i datuma objave preliminarnih podataka.

On se može prikazati formulom:

$$T1 = d_{\text{frst}} - d_{\text{ref}}$$

$$T1 = 30 \text{ dana}$$

d_{frst} - datum izlaska prvih rezultata

d_{ref} - posljednji dan (datum) referentnog perioda . Preliminarni podaci se objavljuju 30 dana nakon završenog referentnog perioda.

Pravovremenost preliminarnih podataka: T+30 dana nakon završenog referentnog perioda.

Vremenski jaz objave konačnih podataka

Indikator pravovremenosti objave konačnih podataka predstavlja vrijeme između datuma posljednjeg dana referentnog perioda i datuma objave konačnih podataka. Konačni podaci se objavljuju 60 dana nakon završenog referentnog perioda.

Pravovremenost konačnih podataka: T+60 dana nakon završenog referentnog perioda.

4.2 Tačnost objave podataka

Indikator tačnosti predstavlja vremensku razliku između stvarne objave podataka i planirane objave podataka. Rokovi za objavljivanje podataka Indeks prometa u trgovini na malo su definisani u skladu sa Kalendarom objavljivanja statističkih podataka i ti rokovi za publikovanje saopštenja se poštuju.

Indikator TP3 (tačnost) je 0, tj. nema razlike između planirane i stvarne objave podataka, što znači da su podaci objavljeni u skladu sa Kalendarom objave podataka.

5. Dostupnost i jasnoća

5.1 Kalendar objave podataka

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Službeni list Crne Gore" br. 018/12 i 047/19) se propisuje da proizvođači zvanične statistike pripremaju, ažuriraju i objavljuju Kalendar objavljivanja statističkih podataka. Objavljuje se na internet stranici Uprave za statistiku najkasnije do 20. decembra za narednu godinu, za sve proizvođače zvanične statistike koji uključuje datume objavljivanja statističkih podataka. Svaka promjena u datumu objavljivanja u Kalendaru objavljuje se unaprijed u skladu sa Procedurom o neplaniranim revizijama.

5.2 Pristup Kalendaru objave podataka

Kalendar objavljivanja statističkih podataka dostupan je na sljedećem linku: [Kalendar objavljivanja](#)

5.3 Saopštenja

Saopštenje Indeks prometa u trgovini na malo je objavljeno na sledećem linku: [Saopštanje](#)

5.4 Publikacije

Sve publikacije koje objavljuje Uprava za statistiku dostupne su na sljedecem linku: [Publikacije](#)

5.5 Online baza podataka

Podaci trgovine na malo su dostupni na sajtu: [Baza podataka](#).

5.6 Dostupnost mikro podacima

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Službeni list Crne Gore" br. 018/12 i 047/19) regulisana su pravila pod kojim spoljni korisnici mogu dobiti pristup individualnim podacima za potrebe istraživanja. Članom 58 definisane su vrste naučnih i istraživačkih organizacija koje mogu dobiti takve podatke. Davanje individualnih podataka bez identifikatora moguće je isključivo na pisani zahtjev naučno-istraživačkih ustanova, u svrhu obavljanja naučno-istraživačke djelatnosti, kao i međunarodnih statističkih organizacija i proizvođača statistike iz drugih država. Istraživački subjekt potpisuje Ugovor sa Upravom za statistiku, kao i Izjavu o poštovanju principa povjerljivosti. Proizvođači zvanične statistike vode posebnu evidenciju o korisnicima i o svrsi za koju su statistički podaci dati na korišćenje.

5.7 Popunjenost metadate

Stopa popunjenosti metadate predstavlja odnos broja popunjenih metadate podataka u odnosu na ukupan broj prihvatljivih metadate polja. Za mjesečno istraživanje trgovine na malo stopa popunjenosti metadate podataka iznosi 100%.

6. Uporedivost

6.1 Prostorna uporedivost

Metodologija ovog istraživanja je ista kao u drugim evropskim zemljama pa su samim tim podaci geografski uporedivi sa podacima drugih EU zemalja.

6.2 Vremenska uporedivost

Podaci trgovine na malo su od 1955. godine objavljeni na godišnjem nivou (obrađeni od strane Federalnog zavoda za statistiku Jugoslavije). Do 2006. godine u okviru za uzorak su se nalazila sva preduzeća koja se bave trgovinom na malo, bez obzira u kojoj djelatnosti su registrovana. Od 2006. godine podaci se obračunavaju po novoj metodologiji i u okviru za uzorak se nalaze samo preduzeća koja su registrovana u oblasti 47 KD2010 (trgovina na malo). Uporedivi podaci su raspoloživi od 2000. godine do danas.

Indikator za uporedivost u vremenu

Dužina uporedivih vremenskih serija se izračunava sledećom formulom: $CC1 = Jlast - Jfirst + 1$.

Jlast - broj poslednjeg referentnog perioda objavljene statistike,

Jfirst - broj prvog referentnog perioda uporedive statistike.

Prema navedenoj formuli, dužina uporedive vremenske serije za istraživanje trgovine na malo je 23 godina.